

RUSYCYSTYCZNE
STUDIA
LITERATUROZNAWCZE
20

NR 2612

40 LAT
UNIWERSYTETU
ŚLĄSKIEGO

20

Rusycystyczne
Studia
Literaturoznawcze

*Z przemian gatunkowych w literaturze rosyjskiej
XX i XXI wieku*

Praca zbiorowa pod redakcją
Haliny Mazurek i Jadwigi Gracli

Wydawnictwo
Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2008

**Redaktor serii: HISTORIA LITERATUR SŁOWIAŃSKICH
BARBARA CZAPIK-LITYŃSKA**

**Recenzent
ADAM BEZWIŃSKI**

Publikacja jest dostępna także w wersji internetowej:

Central and Eastern European Online Library
www.cceol.com

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne (<i>Halina Mazurek</i>)	7
Justyna TYMIENIECKA-SUCHANEK: O nowelach włoskich Dmitrija Mierieżkowskiego	9
Jadwiga GRACLA: Dramat czy wskazówka jak żyć? Kilka słów o dramacie Nikołaja Jewreinowa <i>To, co najważniejsze</i>	23
Andrzej POLAK: <i>Czas głuchej jesieni</i> Jurija Dawydowa. Uwagi na temat gatunku powieści historycznej	32
Katarzyna JASTRZĘBSKA, Alicja MRÓZEK: O „zepsutych aforyzmach” Anatolija Kima	56
Anna DOMOGALLA: Rosyjska powieść kryminalna XX—XXI wieku. (Wokół przemian gatunkowych)	71
Halina MAZUREK: Przypowieści z refrenem. O dramatach Iwana Wyrpajewa	84
Lidia MIĘSOWSKA, Beata PAWLETKO: Okiełznać dziki Ru.net. Internet a przemiany gatunkowe w literaturze rosyjskiej	96
Indeks osobowy (oprac. <i>Jadwiga Gracla</i>)	115

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие (<i>Галина Мазурек</i>)	7
Юстына ТЫМЕНЕЦКА-СУХАНЕК: Об итальянских новеллах Дмитрия Мережковского	9
Ядвига ГРАЦЛЯ: Драма или ответ на вопрос как жить. Несколько замечаний о драме Н. Евреинова <i>Самое главное</i>	23
Андрей ПОЛЯК: <i>Глухая пора листопада</i> Юрия Давыдова. Замечания на тему жанра исторического романа	32
Катажина ЯСТЖЕМБСКА, Алиция МРУЗЕК: О „испорченных афоризмах” Анатолия Кима	56
Анна ДОМОГАЛЛА: Русский детектив XX—XXI века (жанровые перемены)	71
Галина МАЗУРЕК: Притчи с припевом. Драматургия Ивана Вырыпаева	84
Лидия МЕНСОВСКА, Беата ПАВЛЕТКО: Обуздать дикий Ru.net. Интернет и русская литература — взаимодействия и модификации жанров	96
Указатель имен (сост. <i>Ядвига Грацля</i>)	115

CONTENTS

Introduction (<i>Halina Mazurek</i>)	7
Justyna TYMIENIECKA-SUCHANEK: On Italian short stories by Dmitrij Mierieżkowski	9
Jadwiga GRACLA: A drama or a hint how to live? A few remarks on Nikolaj Jewreinow's drama <i>To, co najważniejsze</i>	23

Andrzej POLAK: Jurij Dawydow's <i>Czas głuchej jesieni</i> . Remarks on the genre of the historical novel	32
Katarzyna JASTRZĘBSKA, Alicja MRÓZEK: On Anatolij Kim's spoiled aphorisms	56
Anna DOMOGALLA: A Russian criminal novel of the 20 th and 21 st centuries. (Around genre changes)	71
Halina MAZUREK: Parables with a chorus. On Iwan Wyrpajew's plays	84
Lidia MIĘSOWSKA, Beata PAWLETKO: The conquer of the wild Ru.net. Internet versus genre changes in Russian literature	96
Index of persons (ed. <i>Jadwiga Gracla</i>)	115

Słowo wstępne

Dwudziesty tom „Rusycystycznych Studiów Literaturoznawczych” poświęcony został zagadnieniom związanym z przekształceniami dokonującymi się w dziedzinie gatunków literackich. Proces przemian jest nieustanny, w zależności od epoki mniej lub bardziej intensywny. Temat zatem jest często eksploatowany, ale wciąż pozostaje aktualny, zwłaszcza w ostatnich latach, kiedy literaturoznawcy próbują dokonać pewnych rozeznań gatunkowych w bogatej i różnorodnej produkcji tekstów postmodernistycznych.

Od klasycystycznego ładu i w miarę konsekwentnie przestrzeganej czystości gatunkowej minęło już dużo czasu i nastąpiło wiele istotnych zmian. Nigdy jednak nie przekraczano tak dalece granic wytyczonych niegdyś przez *Poetykę* Arystotelesa i poetyki pseudoklasyczne jak dziś, kiedy to podstawowe gatunki literackie przestają niekiedy nawet być rozpoznawalne. Zawodne okazują się tradycyjne metody badawcze, a wszelkie segregacje i uporządkowania nie owocują konkretnymi. Coraz częściej praca badacza bywa po prostu przygodą, rekonesansem bez dalszych poważniejszych konsekwencji. Proces badania gatunków ukierunkowuje przypadkowość, wyjątkowość i dowolność pisarstwa postmodernistycznego.

Niniejszy zbiór prac stanowi próbę rozpoznania pewnych, zarówno powtarzających się we współczesnej literaturze rosyjskiej zjawisk związanych z przebudową gatunków literackich, jak i przypadków jednostkowych, ale ciekawych i godnych uwagi. Dwa początkowe artykuły dotyczą okresu modernizmu, a więc czasu naznaczonego piętnem wszelkich przemian literackich. Pozostałe wiążą się już bezpośrednio z nowym pisarstwem, choć wymagającym, jeśli nie podsumowań to przynajmniej fachowych komentarzy na temat określony w tytule publikacji. Zadaniem autorów, w przeważającej mierze najmłodszej generacji pracowników Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego, było przede wszystkim potwierdzenie, na wybranych przykładach, różnorodności odmian gatunkowych cechującej literaturę postmodernistyczną, zasygnalizowanie problemów w identyfikacji gatunków oraz zwrócenie uwagi na modyfikacje gatunkowe do

tej pory nieopisywane. Istotną sprawą jest poruszane przez niektórych autorów wzajemne przenikanie się cech różnych gatunków w jednym utworze, jak również synteza sztuk zmieniająca radykalnie oblicze podstawowych rodzajów i gatunków literackich. Znaczące przemiany na tym obszarze następowały w wyniku sięgania pisarzy po obce teksty. Zjawisko to przeżywa dziś swoją kulminację i daje nieograniczone możliwości swobodnej gry z tradycjami, usprawiedliwiającej wszelkie eksperymenty gatunkowe.

Tak się złożyło, że pierwszy artykuł w niniejszym tomie pokazuje, jak eksperymentowano z obcym tekstem na początku XX stulecia, jak gra z tradycjami literackimi i kulturowymi była jeszcze stonowana, delikatna, z zachowaniem pewnych reguł, ale owocująca nowatorstwami gatunkowymi. Autorzy dwu ostatnich studiów natomiast zajmują się opisem powstawania zupełnie nowych gatunków, zgodnych z duchem naszych czasów, może raczej z techniką ostatnich lat, np. powieść komputerowa, reality drama, dramat rapowany itp.

Zaprezentowane prace odznaczają się różnorodnością omawianego materiału, który dotyczy takich gatunków literackich jak np. nowela, dramat, powieść historyczna, powieść kryminalna. Przedłożony tom nie pretenduje do roli pionierskiej publikacji, ale jego autorzy żywią nadzieję, że czytelnicy znajdą w ich skromnych trudach trochę interesujących i ważnych spostrzeżeń na temat przekształceń gatunkowych w dwudziestowiecznej literaturze rosyjskiej.

Halina Mazurek

Indeks osobowy

- Abaulin Dmitrij 93
Abramowska Janina 33, 34
Achaplina Jekaterina 21
Adamow Arkadij 72
Adamowicz Michaił 79
Adamski Janusz 11
Aksionow Wasilij 35, 36
Akunin Boris (właśc. Georgij Czchartiszwili)
76—81, 99, 104
Anninskij 67
Arbitman Roman 75
- Babkin Boris 74
Balburow Edward 65
Balbus Stanisław 10, 20, 32, 33, 34, 56, 57
Balcerzan Edward 71
Balowski Mieczysław 61
Balzak Honoré de 38
Bałakin Jurij 35, 38
Bandello Matteo 10, 11
Barkowska Natalia 10
Barthes Roland 100
Bartoszyński Kazimierz 12
Beckett Samuel 107
Bernacki Marek 56, 98
Bielaja Galina 38, 39
Bizio Krzysztof 109
Błok Aleksander 24
Boccaccio Gioranni 12
Bondarienko Władimir 66, 67, 69
Borges Jorge Luis 77, 79
Borsukiewicz Janusz 10
Brahmer Mieczysław 11, 12
- Bramante Donato 17
Braun Kazimierz 27
Briusow Walery 10
Brunlesco Filippo 15
Buhłakow Michaił 77
Bujnicki Tadeusz 37, 38, 43
Bukowski Marek 109
Bykow Dmitrij 35
- Chandler Raymond 74
Chlebda Wojciech 57, 59, 60
Chmielewska Małgorzata 74, 75
Ciołkowski Konstanty 68
Conan Doyle Arthur 77
Craig Edward Gordon 26
Cuber Marta 101, 112, 113
Cyceron 12
Cymborska-Leboda Maria 23
Cyplakow Georgij 80
Cywińska-Milonas Maria 102
Czechow Anton 10, 77, 84
Czermińska Małgorzata 105
Czupurin Siergiej 35
- Dancan Isadora 26
Dawydow Jurij 32—52
Degler Janusz 106
Diewiatkina Natalia 21
Dobrzyńska Teresa 105
Doncowa Daria 75, 104
Dostojewski Fiodor 53, 77, 92
Doszkowa Marina 75

- Drewniak Łukasz 108
Dułowa Natalia 10
- Eco Umberto 77, 79
Ejdelman Natan 35, 40
Engels Fryderyk 51
Epsztejn Michaił 35, 96, 97, 98
- Fast Piotr 62, 65, 67—69, 71
Fox Dorota 107
France Aleksander 11
Fraser Brad 109
- Gajda Stanisław 105
Gałuszka Jadwiga 11
Gelman Aleksander 81
Gianbaptista Giraldi 10
Giersimow Aleksander 109, 110
Głowiński Michał 107
Godin Jakow 40
Godlewski Karol 102
Goethe Johann Wolfgang 38
Gogol Mikołaj 84
Golińska Justyna 109
Gorkin Aleksander 76
Górska Małgorzata 101
Górski Lew 75
Grochowski Grzegorz 104
Grzenia Jan 98, 100—102
Guardati Tommaso 11
- Heistein Józef 12
Heller Michaił 41, 42, 47, 51, 52, 57
Herbert Zdzisław 38
Hingley Ronald 52
Hugo Wikor 23
- Iwanowa Nina 76
- Jasińska-Wojtkowska Maria 12
Jastrzębska Katarzyna 62, 65, 67, 68
Jaworski Stanisław 56
Jewreinow Nikołaj 23, 25—30
- Kabakow Aleksander 75
Kalinowski Daniel 58, 60
Kałużanow Siergiej 112
Karaczewska Wiesława 62
Karkowski Aleksiej 98
Kasack Wolfgang 25
- Kawka Maciej 102
Kene Sarah 109
Kim Anatolij 56, 60—69
Kita Małgorzata 100
Klaczko Julian (właśc. Jehuda Lejb) 18
Klimowicz Tadeusz 67, 72—74
Kłosiński Krzysztof 105
Kodzis Bronisław 25
Kolada Nikołaj 86
Kopaliński Władysław 59
Kopka Krzysztof 93—94
Korianiakow Andrzej 60—61
Korniew Siergiej 99
Korolkowa Alina 59
Koška Lidia 60—61
Kowalczykowa Alina 23
Kožewnikow Wadim 74
Krajewska Anna 85, 86, 107
Krawczyk Aleksander 12
Krzeczkowski Henryk 24
Książek-Szczepaniakowa Aniela 105
Kugel Aleksander 24
Kuricyń Wiaczesław 102
Kutuzow Michaił 69
Kuźmin Michał 10
- Lebiediew Artiom 81
Lec Stanisław Jerzy 60, 61
Legeżyńska Anna 105
Leonow Nikołaj 75
Lincoln Abraham 51
Lubocha-Kruglik Jolanta 79
Ludorowski Lech 37
Lukács György 38, 42
- Ławrow Olga i Aleksander 72
Łazutin Iwan 72
Łomow Aleksander 59
Łotman Jurij 35, 71
Łukanienko Siergiej 11
- Majakowski Władimir 85
Makarkin Aleksander 79
Makowiecki A.Z. 105
Małysa Oksana 79
Marecki Piotr 98, 106
Marinina Aleksandra (właśc. Marina Aleksiejewna) 75, 76, 104
Markowski Michał Paweł 100

- Marks Karol (właśc. Karl Heinrich Marx) 51
Marmontel Jean-François 27
Martuszevska Anna 71
Marx Karl zob. Marks Karol
Matuszewski Ryszard 38
Mauron C. 28
Mautner Franciszek H. 58
Mazurek Halina 66
Miasnikow Wiktor 72—74, 76, 78
Michajłow Aleksander 36
Michał Anioł (właśc. Michelangelo Buonarroti) 17—19
Michałowski Piotr 58, 61
Miereżkowski Dmitrij 9, 10, 11, 12, 17, 18, 20, 21, 39
Moskwin Aleksander 93
Moszkow Maksym 81
Mrózek Alicja 62
- Narszy Jekaterina 110
Nicoll Allardyce 24
Niedler Paweł 67
Niemzer Andriej 35, 40
Niepokólczycki Wacław 24
Nilin Paweł 72
Nycz Ryszard 105
- Okopień-Słowińska Aleksandra 71
Okudźawa Bułat Sz. 36, 39
Opacki Ireneusz 86
Orzechowski Kazimierz 57—61
Oskocki Walentij 35
Ostaszewska Danuta 102
Ostrowski Aleksander 84
- Pabotnow Nikołaj 79
Parnicki Teodor 37, 46, 54
Pavis Patrice 27, 28, 30
Pawlus Marta 56, 98
Pers Anatolij 110
Petranka Francesco 12
Piecuch Waczesław 35
Pieliewin Wiktor 35, 99
Pilch Jerzy 101
Piotrowska Agnieszka Lubomira 90
Pipes Richard 50
Pogodina Olga 112
Portnikow Witalij 75
Powarcow Siergiej 10
- Powłocki Stanisław 27
Przymusiński C. 38
Puszkina Aleksander 77, 84
- Rafael (właśc. Raffaello Santi) 17
Ratajczakowa Dobrochna 106—108
Remizowa Maria 55
Rogoziński Janusz 22
Rożek Lucyna 69
Różewicz Tadeusz 107
Rudniew Wiktor 71, 77, 78
Rudowski Krzysztof 112
Rycielska Marzena 66
- Sachetti Franco 10, 11
Salwa Piotr 12
Sawicki Stefan 12
Schulz Karel 17
Scott Walter 39, 40
Selernitiano Masuccio 11
Sielicki Franciszek 28, 30
Siemionow Julian 72, 73
Sienkiewicz Henryk 35, 39
Sigariew Wasilij 108
Skwarczyńska Stefania 107
Sławiński Janusz 12, 32, 37, 59, 66, 71
Sokolińska Joanna 102
Sopińska Alicja 102
Stabryła Stanisław 12
Staszewski Wiktor 102
Stawnicka Jadwiga 58
Stempczyńska Barbara 10
Stępnik Krzysztof 37
Stoff Andrzej 37
Straparola Francesco 11
Strzelecka Natalia 62
Sugiera Małgorzata 105
Sułek Henryk 108
Szaginian Marietta 72
Szekspir Wiliam (właśc. Shakespeare William) 11
Szenin Lew 72
Szymczak Grażyna 99
Szypienko Aleksy 108
- Śliwowsy René i Wiktoria 36, 38, 41—43, 49, 53—54
Świda-Zięba Hanna 102
Świontek Sławomir 27

- Talko Leszek 101
Teilhard de Chardin Pierre 68
Teoplitz Krzysztof Teodor 71
Tichonow Aleksander 59
Tochorowki Walerij 76
Tokarewa Marina 87
Tołstoj Lew N. 35, 39, 77
Trifonow Jurij 36
Trzynadłowski Jan 58, 60
Turgieniew Iwan 84
Tynianow Jurij 40, 42
- Ugarow Michaił 85, 86, 108
Uniłowski Krzysztof 46, 54
- Wajner Arkadij i Georgij 72—73
Wampilow Aleksander 85
Wartanow Aleksander 112
Wąchocka Ewa 107
Wciórka Ludwik 68
Wichary Krzysztof 58
- Widmer Urs 109
Wierdczadski Włodzimierz 68
Wiszniewski Wsiewołod 85
Witecki Arkadiusz 100
Witosz Bożena 100
Wołodźko-Butkiewicz Alicja 79—81, 99, 105
Wyrpajew Iwan 84—94, 108
Wysłouch Seweryna 107
- Zabałujew Wiktor 86
Załygin Siergiej
Zenzinow Andriej 86
Zinczuk Andrzej 109
Zioldchej Deak Ż. 10
Zwonariowa Ada 32, 35, 40
- Żak Stanisław 12
Żeromski Stefan 9
Żurowski Maciej 38
Żyłkin Michaił 10

Oprac. *Jadwiga Gracla*

Redaktor
KATARZYNA WIĘCKOWSKA

Projekt okładki i strony tytułowej
AGNIESZKA SZYMALA

Redaktor techniczny
MAŁGORZATA PLEŚNIAR

Korektor
LIDIA SZUMIGAŁA
MIROSLAWA ŻŁOBIŃSKA

Copyright © 2008
by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 7,5. Ark. wyd. 10,0. Przekazano do łamania w kwietniu 2008 r. Podpisano do druku w październiku 2008 r. Druk cyfrowy. Papier offset. kl. III, 90 g

Cena 15 zł

ISSN 0208-6336

ISSN 0208-5038

Łamanie: Pracownia Składu Komputerowego
Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego
Druk i oprawa: EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, Spółka Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

